

Його, того мерця, ніхто не чув,
Усе лежав він і стогнав:
Не знали ви, як я далеко був,
Та не махав, а потопав.

Він, бідний хлопець, часто так бешкетував —
І от, його немає.
Мабуть, то холод серце назавжди скував —
Хто знає?

Та ні, я завжди дуже замерзав.
(І далі мрець лежав, стогнав.)
Я так далеко все життя бував
І не махав, а потопав.

Стиві Сміт. «Не махав, а потопав»

ПРОЛОГ

1994 РІК

До другого тижня вересня Зовнішній Кейп майже зовсім знелюднів. Туристи зібрали речі й поїхали додому. Дороги спорожніли, усі покинули розкішні пляжі. Це було прикро: у вересні океан нарешті вдосталь прогрівся, щоб купатися, тим паче серпень видався спекотний, а стежки, що звивалися серед дюн, боліт із журавлиною та поприховуваних чорничних кущів, на яких гарячої літньої пори рвали найбільше ягід, були спустілі — попри те що куші були вкриті стиглими плодами. Вони з Ейданом могли напхати повні кишені, а ще збирати пляжні сливи з кущів від дому до пляжу. Обидва брали із собою по металевому відерцю й вигукували: «Дінь! День! Дон!» — як героїня «Чорниць для Сел»¹, коли ягідки вдарялася об дно.

«Ти там збожеволієш, — сказав батько, коли Крістіна запитала, чи можна їй зайняти літній котедж, розташований на краю дюни в Труро. — Там надто пустельно. Надто самотньо. Нема з ким побачитись, нема чого робити». Але він їй не відмовив. Минули перші тижні й місяці — і Крістіна навчилася цінувати самотність, і тишу, і ті скошені промені пообіднього сонця, що зігрівало дошки підлоги, на яких спав її рудий кіт.

¹ Дитяча книжка Роберта Мак-Клоскі. (Тут і далі прим. пер.)

Ті люди з літа роз'їжджалися, і вона могла вибрати місця для паркування на Коммершел-стріт, коли вони з Ейданом їздили до Провінстауна. Якщо він добре поведився в продуктовому магазині, купувала йому ріжок морозива в «Льюїс бразерс» або маласаду в «Португальській пекарні». Вона до найменшої дрібнички вивчила будинок: як двері розпухають від дощу, як скрипить дах, коли вночі опускаються балки.

Під час грози могла вийти на подібний до палуби ганок і дивитися, як блискавка спалахує над водою затоки Кейп-Код, а ще підставляла обличчя дощу, уявляючи, що стоїть на носі корабля вдвох зі своїм хлопчиком, вони самі серед бурхливих морів:

Іноді вона саме так і почувалася. Мати її померла, а сестри та брат, найближчі за віком — на десять років старші за неї, — були незнайомцями, яких вона бачила лише на свята. Батько був спантеличений, коли Крістіна запитала про котедж, а тоді розлютився, дізнавшись про причину.

— Тату, я вагітна, — повідомила вона.

Обличчя його зблідло, потім зайшлося нездоровими червоними плямами. Без жодного звуку ворушачи губами, він витріщив очі.

— І я залишу дитину. Сама її виховуватиму.

Коли він, лютуючи, допитувався, чия то дитина, Крістіна просто казала: «Моя». Він кричав на неї так, що з губ летіла слина, вимагаючи, щоб вона назвала ім'я чоловіка, перед яким розсунула ноги, бо жадав дізнатися, чиєю повією вона була. Він обізвав її всіма словами, які вона очікувала почути, і ще кількома, які її здивували. Мовив: «Ти розбила мені серце», — але вона не видавала жодного звуку, мовчазна й нерухома, доки він кричав і погрожував. Зрештою він поступився — вона знала, що так воно й буде.

— Чудово. Йди. Насолоджуйся цим на повну, — пробурмотів він і простягнув їй ключі та список телефонних номерів — наглядача й сантехніка, сміттяря й хлопця, який стежив за роботою печі.

Вона пробула в Бостоні аж до пологів, а потім, шойно шви позаживали, поїхала разом з дитиною до Труро Тра-сою 6, яка, звиваючись і звужуючись, бігла через міст у Сендвічі до Гіанніса, повз Денніс і Брюстер, Гарвіч і Орлеан, Істам і Велфліт, а тоді до Труро, перетворюючись на розбиту ґрунтову стежку, яка закінчувалася біля кручі, де й стояв їхній будинок. Вона хвилювалася, що Ейдан буде дорогою непокоїтися чи плакати, але він сидів, не засинаючи, у своєму автокріслі, як стара мудра сова, з розплющеними очима, доки вони підстрибували на вибоїнах і паркувалися на клаптику трави перед котеджем.

— Ми вдома, — сказала вона, підіймаючи його на руки.

Йому було всього три тижні, але їй здавалося, що він розуміє.

Будинок був не надто розкішний. Літня хатина, без центрального опалення, з протимоскітними сітками на вікнах, у кухні не було посудомийної машини, а у ванні — лише ручна насаддка, що правила за душ. Оселя з потертими простирадлами, розкомплектованими серветками та кухонними шафами, повними надщерблених уживаних кухлів і келихів із гаражних розпродажів, — нічого подібного до шикарних, просторих літніх палаців, які почали високо на дюнах будувати багаті люди, що відкрили для себе Труро. Крістіні було байдужісінько. Вона обожнювала кожен недосконалу частинку котеджу. Ненайвища якість і тиша — саме це й було їй потрібно після Нью-Йорка. Хоч батько й застерігав — вона знайшла кількох друзів, і ті допомогли утеплити стіни й навчили затикати металеву стружкою діри, у яких щозими

селилися мишачі сім'ї. Вона придбала обігрівачі, багатошарові плетені бавовняні килимки для скрипучої дерев'яної підлоги та важкі вовняні ковдри на ліжка. Знаходила можливість отримувати необхідні їй речі, обмінюючи сортові помідори на банки меду та дрова, пишучи весільні обітниці в обмін на кашемірову ковдру, перевіряючи приватні оголошення за світло-блакитну вазочку з вузьким горлом. Вона зробила літній будиночок домівкою і створила для себе та свого сина життя, сповнене рутини й ритуалів. Вівсяні пластівці на сніданок, з медом із великої круглої дерев'яної ложки, вишневий фруктовий лід із *Jams* після дня на пляжі, три історії перед сном — дві з книжок і одна вигадана.

Того вечора, коли Ейдан заснув, Крістіна загорнулася в м'яку кашемірову шаль з бахромою, налила келих вина та босоніж вийшла через двері на ганок, щоб послухати вітер. У темряві з моря дув сильний бриз, аж трохи крижаний. Того дня було трохи за двадцять градусів, досить тепло, щоб купатися, але вітер здавався їй зимним.

Повернулася всередину, через захарашену кухню, повз ряди банок для консервування, у які вона вранці, доки Ейдан був у дитсадку, накладала помідори, зелену квасолю та огірочки, що їх виростила сама, через вітальню з вигнутими книжковими полицями, повними вицвілих, набряклих від води книжок у м'яких обкладинках, і з плетеними кошмиками, де лежали Ейданові *Lego* та конструктори з крихтих колод *Lincoln Log*. Її письмовий стіл, з-поміж тих кількох хороших антикварних меблів, придбаних разом з будинком, стояв у кутку, із закритим ноутбуком у центрі, кинутим під вінтажним плакатом, на якому в рамці був зображений Париж.

У спальні вона, побачивши, що Ейдан спить, нахилилася, щоб провести великим пальцем по вигину його щоки.

Йому щойно виповнилося чотири, але він уже почав утрачати ту солодку дитячу пухкість, завдяки якій, обіймаючи його, вона почувалася так, ніби стискала теплий буханець хліба. Проте шкіра на його щічці була такою само м'якою, як того дня, коли вона вперше взяла його на руки. «Мій скарб», — подумала Крістіна, і на очі їй навернулися сльози. Коли Ейдан щойно народився, а вона була напівбожевільна від самотності й гормонів, коли в неї боліли шви, а з грудей капало молоко, коли він кричав, вона починала плакати від усього — також і від власної скрути. Особливо від власної скрути. «Ти сама так вирішила, — нагадував їй батько Ейдана, коли знаходив час завітати. — У тебе був вибір». Це була правда. Вона зважилася на це, цілком усвідомлюючи, і казала собі, що склянка напівповна, а не напівпорожня, і що шматочок чужого чоловіка краще, ніж узагалі жодного чоловіка. Коли вона дізналася, що вагітна, це здалося їй несподіваним подарунком, майже дивом. Ким вона була, щоб відмовлятися від можливості дати це життя — чи від того, як те нове життя змінить її власне?

Колись, коли вона ще була з батьком Ейдана, він говорив, що може заради неї покинути дружину. Вона дозволяла собі уявляти детально їхнє спільне життя — розкішне, сміливе життя в Нью-Йорку. Але на четвертому році життя Ейдана вже давно залишила ті фантазії позаду. Вона йому ніколи не вірила, насправді не вірила. У глибині душі, там, де могла бути чесною із собою, вона завжди знала, як воно є. Він хотів утечі, веселощів, інтрижок — нічого постійного. Він ніколи не кинув би своєї дружини та її грошей.

Але в неї був Ейдан. Її принц, її перлина, радість її серця. Навіть якби вони вдвох голодували на вулицях, вона була б щаслива. Ейдан приносив їй ромашки та цвіт дикої моркви, затиснуті в брудному кулачку, і відерця сяйливих морських

туфельок, досі з шурхітливим піском на дні. Після сніданку Ейдан укривав її шоки м'якими, змашеними медом поцілунками та називав своєю прекрасною мамою.

Одного дня вона повернеться до міста та збере нитки життя, які кинула позаду. Вона відшукає своїх колишніх редакторів і запропонує їм історії, знову почне спілкуватися зі своїми давніми друзями й улаштує Ейдана в тамтешню школу. Можливо, знову закохається, а може, й ні. Але якщо вона зрештою так і не проживе блискучого життя заможної жінки, яке уявлялося їй у юності, у неї буде життя, що зробить її щасливою.

Крістіна нахилилася та завела пісню:

— Темної ночі ти, дрозде, співаєш, на зламаних крилах навчився літати, все життя ти чекав, ця мить мала настати¹.

Її історія вже майже добігла кінця, але тієї ночі їй таке й на думку не спало б. Тієї ночі, сидячи в темній спальні свого сина, із шаллю, накинутою на плечі, дослухаючись до свисту вітру в кутках будинку, вона подумала: «Я навіть уявити не могла, що можу бути такою щасливою. — І додала: — Так воно все й мало бути».

¹ Рядок з пісні гурту «Бітлз».

ЧАСТИНА ПЕРША